

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ Ἰανουαρίου ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίου. — Γραφεῖον Διευθ. : Ἐπὶ τῆς ἑσφ. Πανεπιστημίου 39. 9 Ὀκτωβρίου 1883

Ἡ ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ

[Μυθιστόρημα Ἀλεξάνδρου Πούσκιν].

Συνίχεται ἐδὲ σελ. 625.

Ε'

Ὁ Ἔρωσ.

Ὅτε συνῆλθον εἰς ἑμαυτὸν ἐπὶ πολλὴν ὥραν δὲν ἐδυνάμην οὔτε τί μοι συνέβη νὰ ἐνθυμηθῶ οὔτε ποῦ εὐρισκόμην νὰ ἐνοήσω. Ἦμην ἐξηπλωμένος ἐπὶ κλίνης ἐν δωματίῳ ἀγνώστῳ καὶ ἠσθάνομην μεγίστην ἀτονίαν. Ὁ Σαβέλιτις ἵστατο ἐνώπιόν μου κρατῶν λύχον ἐν τῇ χειρὶ, καὶ εἰς ἄλλος ἀνέλισε μετὰ προσοχῆς τοὺς περιβάλλοντας τὸν ὦμον καὶ τὸ στήθος μου ἐπιδέσμοις. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὁ νοῦς μου καθίστατο διαυγέστερος. Ἐνεθυμήθην τὴν μονομαχίαν μου καὶ δὲν ἐδυσκολεύθην πλέον νὰ ἐνοήσω, ὅτι ἦμην πληγωμένος. Κατ'ἐκείνην τὴν στιγμήν ἡ θύρα ἐστράφη ἀθουρύτως περὶ τοὺς στροφίγγας αὐτῆς. «Αἶ, τί κάμνει; ἐψιθύρισε φωνή, ἣν ἀκούσας ἐρρίγησα.

— Πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, ἀπεκρίθη ὁ Σαβέλιτις στεναζῶν· πάντοτε ἀνάσθητος. Τέσσαρες ἡμέραι τώρα καὶ πλέον.»

Ἡθέλησα νὰ στραφῶ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην. «Ποῦ εἶμαι; Ποῖος εἶναι ἐδῶ;» εἶπον μετὰ κόπου.

Ἡ Μαρία Ἰθανόβνα ἐπλησίασεν εἰς τὴν κλίνην μου καὶ ἔκλινεν ἡρέμα πρὸς με.

«Πῶς αἰσθάνεσθε τὸν ἑαυτὸν σας; με ἠρώτησε.

— Καλὰ, δόξα τῷ Θεῷ, ἀπεκρίθην διὰ φωνῆς ἀσθενοῦς. Σεῖς εἰσθε, Μαρία Ἰθανόβνα; δὲν μοι λέγετε. . .»

Δὲν ἐδυνήθην νὰ τελειώσω τὴν φράσιν· ὁ Σαβέλιτις ἐξέπεμψε κραυγὴν καὶ χαρὰ διέλκμψεν ἐν τῷ προσώπῳ του.

«Ἦλθεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἦλθεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἐπανελάμβανεν. Ἄς ἔχῃ δόξαν ὁ Θεός! Πατέρα μου Πιότρ Ἀνδρέιτς, μὰ εἰς ἕνα φόβον ποῦ μὰς ἔβαλες! τέσσαρες ἡμέραις τώρα! τέσσαρες ἡμέραις! ἕνας λόγος εἶναι. . .»

Ἡ Μαρία Ἰθανόβνα τὸν διέκοψε.

«Μὴ τοῦ ὀμιλεῖς πολὺ, Σαβέλιτις, εἶπεν, εἶναι ἀκόμη πολὺ ἀδύνατος.»

Ἐξῆλθε καὶ ἔκλεισε μετὰ προσοχῆς τὴν θύραν. Ὁ νοῦς μου ἐταράσσετο ὑπὸ ποικίλων καὶ συγκεχυμένων συλλογισμῶν· εὐρισκόμην λοιπὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φρουράρχου, ἀφ' οὗ ἡ Μαρία Ἰθανόβνα ἠδύνατο νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν μου! Ἡθέλησα νὰ ἐρωτήσω τὸν Σαβέλιτις, ἀλλ' ὁ γέρον ὑψωσε τοὺς ὤμους καὶ ἔβυσε τὰ ὄπτα· ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς μου μετὰ δυσαρεσκείας καὶ μετὰ μικρὸν ἀπεκοιμήθην.

Ἐξυπνήσας προσεκάλεσα τὸν Σαβέλιτις, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ εἶδον ἐνώπιόν μου τὴν Μαρίαν Ἰθανόβναν, ἣτις μ' ἐχαίρεισε διὰ τῆς γλυκειᾶς αὐτῆς φωνῆς. Δὲν δύναμαι νὰ ἐκφράσω ὑφ' ὁποίου ἠδέος συναισθήματος κατελήφθην ἐκείνην τὴν στιγμήν. Ἐδραξα τὴν χειρὰ της καὶ τὴν ἔθλιψα μετὰ παραφορᾶς, ραίνων αὐτὴν διὰ τῶν δακρύων μου. Ἡ Μαρία δὲν τὴν ἀπέσυρε, καὶ αἶφνης ἠσθάνθη ἐπὶ τῆς παρειᾶς μου τὴν ὑγρὰν καὶ φλογερὰν ἐπίθεσιν τῶν χειλέων της. Ταχεῖα φλόξ διέδραμεν εἰς ὅλον τὸ σῶμά μου.

«Ἀγαπητὴ μου, καλὴ μου Μαρία Ἰθανόβνα, τῇ εἶπον, γενοῦ σύζυγός μου, συγκατατέθητι νὰ με κάμης εὐδαίμονα.»

Ἐκείνη ὅμως συνελθοῦσα εἰς ἑαυτὴν καὶ ἀποσύρασα τὴν χειρὰ της. «Πρὸς Θεοῦ, εἶπεν, ἠσυχάσατε, εἰσθε ἀκόμη ἐν κινδύνῳ, ἡ πληγὴ σας εἶναι φόβος μὴ ἀνοιξῇ ἐκ νέου· νὰ προφυλάττεσθε ἂν ὄχι διὰ ἄλλο, τοῦλάχιστον πρὸς χάριν μου.»

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ἐξῆλθε καταλιποῦσά με ἐν ἀρρήτῳ εὐδαίμονίᾳ. Ἡσθάνομην ὅτι ἐπανηρχόμην εἰς τὴν ζωὴν. «Θὰ γίνῃ ἰδική μου, με ἀγαπᾷ!» ὄλκι μου αἰ σκέψεις συνεκεντροῦντο ἐν τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἠσθάνομην ὅτι ἡ ὑγεία μου ἐβελτιοῦτο ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν. Ὁ κουρεὺς τοῦ συντάγματός μοι ἐπέδωσε τὴν πληγὴν, διότι οὐδεὶς ἄλλος ἰατρός ὑπῆρχεν ἐν τῷ φρουρίῳ, καὶ δόξα τῷ Θεῷ δὲν ἐφέρετο ὡς ἰατρός.

Ἡ ἡλικία μου καὶ ἡ φύσις ἐπετάχυναν τὴν θεραπείαν μου. Ἄπασα ἡ οἰκογένεια τοῦ φρουράρχου μοὶ ἐπεδαψίλευσε φιλοστόργως παντοίας περιποιήσεις. Ἡ Μαρία Ἰθανόβνα οὐδέποτε σχεδὸν με ἄφινε μόνον· οἰκοθεν δ' ἐννοεῖ-

ται ὅτι ἐδραξάμην τῆς πρώτης εὐκαιρίας ἵνα συμπληρώσω τὴν διακοπεῖσαν ἐκδήλωσιν τοῦ ἔρωτός μου, καὶ ἡ Μαρία τότε μὲ ἤκουσε μετὰ πλείονος ὑπομονῆς. Μοὶ ὠμολόγησε δὲ καὶ αὐτὴ ἀφελῶς ὅτι ἠσθάνετο συμπάθειαν πρὸς με καὶ προσέθηκε ὅτι καὶ εἰς τοὺς γονεῖς τῆς μεγάλῃ ἀναμφιβόλως θὰ ἐμποιήσῃ εὐφροσύνην ἢ εὐδαιμονία αὐτῇ. « Ἀλλὰ συλλογίσθητε καλῶς, μοὶ εἶπε· μήπως φέρουσι κανὲν ἐμπόδιον οἱ ἰδικοὶ σας γονεῖς ; »

Οἱ λόγοι οὗτοι μὲ ἐνέβαλον εἰς σκέψεις. Οὐδαμῶς ἀμφέβαλλον περὶ τῆς στοργῆς τῆς μητρός μου· ἀλλὰ γινώσκων τὸν χαρακτήρα καὶ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τοῦ πατρός μου, προησθάνομην ὅτι ὁ ἔρωσ μου δὲν θὰ τὸν συνεκίνηι ὑπερβολικὰ καὶ θὰ ἐξελάμβανεν αὐτὸν μᾶλλον ὡς νεανικὴν τρέλλαν· εἶπον δὲ τοῦτο ἐν εὐκρινεῖα εἰς τὴν Μαρίαν Ἰβανόβναν. Οὐχ ἤττον ἀπεφάσισα νὰ γράψω τῷ πατρί μου μεθ' ὧσ μοι ἦτο δυνατόν ἐγγλωττίσας, ἵνα τῷ ζήτησῃ τὴν εὐχὴν του. Ἔδειξα δὲ τὴν ἐπιστολὴν μου τῇ Μαρίᾳ Ἰβανόβνᾳ, ἣτις ἔκρινεν αὐτὴν θελκτικωτάτην καὶ περιπαθεστάτην, τοῦτο δ' ἔνεκα δὲν ἀμφέβαλλε πλέον περὶ τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἀφῆκεν ἐλευθέραν τὴν διάχυσιν τῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας της μεθ' ἀπάσης τῆς ἐμπιστοσύνης, ἣν παρέχουσιν ἡ νεότης καὶ ὁ ἔρωσ.

Συμφιλίωθην μετὰ τοῦ Σβαμπρίνη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀναρρώσεώς μου. Ὁ Ἰβάν Κούσιμιτς μεμφόμενός με διὰ τὴν μονομαχίαν μοὶ εἶπε : « Τὸ βλέπεις πολὺ καλὰ, Πιότρ Ἀδρείτς, ἔπρεπε κατὰ τὸ αὐστηρὸν δίκαιον νὰ σὲ φυλακίσω· ἀλλ' ἄρκετὰ ἐτιμωρήθης. Ὁ Ἀλέξει Ἰβανιτς ὅμως ἐφυλακίσθη τῇ διαταγῇ μου καὶ μένει τώρα μὲ καλὴν φρουρὰν ἐντὸς τοῦ σιτοβολῶνος καὶ τὸ ξίφος αὐτοῦ τὸ ἔχει κλειδωσῆ ἢ Βασιλίσσα Ἰεγορόβνα. Θὰ ἔχῃ καιρὸν νὰ σκεφθῆ ἀνέτως καὶ νὰ μεταμεληθῆ. »

Ἦν ἄρκετὰ εὐτυχῆς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μνησικακῶ πλέον κατὰ τοῦ Σβαμπρίνη. Ὅθεν ἐμείψισα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὁ ἀγαθὸς φρουράρχος τῇ ἀδείᾳ τῆς συζύγου του συνήνεσε νὰ τὸν ἀπολύσῃ τῆς φυλακῆς. Ὁ Σβαμπρίνης ἦλθε νὰ μὲ ἴδῃ καὶ ἐφάνη μετανοῶν ἐκ βάθους ψυχῆς διὰ τὰ συμβάντα, ὠμολόγησεν ὅτι ὄλον τόσφ' ἄλλα ἦτο ἰδικόν του καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ λησμονήσω τὸ παρελθόν, ὧν δ' ἐκ φύσεως ἤκιστα μνησικακὸς τῷ συνεχώρησα εἰς ὅλης καρδίας τὴν ἔριν μας καὶ τὴν πληγὴν μου. Ὑπελάμβανον δ' ὅτι ἡ διαβολὴ αὐτοῦ ἦν ἀποτέλεσμα στιγματικῆς παραφοράς προεφρονένης ἐκ προσωπηθείας φιλαυτίας καὶ περιφρονήεντος ἔρωτος, ὅθεν συνεχώρησα μεχαλοψύχως τὸν δυστυχῆ ἀντίζηλόν μου. Μετ' οὐ πολὺ ἔθεραπεύθη ἐντελῶς καὶ ἠδυνήθη νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ οἶκόν μου. Ἀνέμενον δὲ ἀνυπομόνως τὴν ἀ-

πάντησιν εἰς τὴν ἐπιστολὴν μου, μὴ τολμῶν νὰ ἐλπίζω, ἀλλὰ καὶ προσπαθῶν νὰ καταπνίγω ἐν ἐμοὶ θλιβερὰ προαισθήματα. Δὲν εἶχον ἔλθῃ ἀκόμη εἰς ἐξηγήσεις μετὰ τῆς Βασιλίσσης Ἰεγορόβνας καὶ τοῦ συζύγου της. Ἀλλ' ἤμην βέβαιος, ὅτι ἡ αἰτησίς μου δὲν θὰ ἐξέπληττε παντάπασιν αὐτούς, διότι καὶ ἐγὼ καὶ ἡ Μαρία δὲν ἐκρύπτομεν τὰ ἡμέτερα αἰσθήματα ἐνώπιόν των καὶ ἡμεῖθα ἐκ τῶν προτέρων πεπεισμένοι περὶ τῆς συναινέσεως αὐτῶν.

Τέλος ἡμέραν τινὰ ὁ Σαβέλιτς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα ἐπιστολὴν. Τὴν ἔλαβον τρέμων. Ἡ ἐπιγραφὴ ἦν τοῦ πατρός μου. Ἰδὼν τοῦτο, κατενόησα ὅτι τὰ πράγματα ἦσαν σοβαρὰ, διότι συνήθως μοὶ ἔγραφεν ἡ μήτηρ μου καὶ οὗτος ἤρκειτο νὰ προσθέτῃ ἰδιοχειρῶς ἐν τέλει ὀλίγας γραμμὰς· ἐπὶ πολλὴν ὥραν δὲν ἐτόλμων νὰ πσοφραγίσω τὸν φάκελλον, ἀλλ' ἀνεγίνωσκον ἐπανειλημμένως τὴν ἐπιγραφὴν « Πρὸς τὸν υἱόν μου Πιότρ Ἀδρείτς Γρινέφ, κυβερνεῖτον Ὁρεμβούργου φρούριον Βελογόρσκ ».

Προσπάθουν νὰ διαγνώσω ἐκ τοῦ χαρακτήρος τῆς γραφῆς τοῦ πατρός μου ἐν ὁποίᾳ πνευματικῇ διαθέσει διετέλει ὅτε ἔγραφε τὴν ἐπιστολὴν. Ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισα νὰ τὴν ἀποσφραγίσω, καὶ ἐκ τῶν πρώτων γραμμῶν κατεῖδον ὅτι ὅλαι αἱ ἐλπίδες μου ἐματαιώθησαν. Ἡ ἐπιστολὴ εἶχεν ὡς ἐξῆς :

« Γιέ μου, Πιότρ ! ἐλάβομεν τὴν 15 τοῦ παρόντος μηνὸς τὸ γράμμα σου διὰ τοῦ ὁποίου μάς ἐζήτης τὴν πατρικὴν εὐχὴν καὶ τὴν συναινέσιν μας εἰς τὸν γάμον σου μετὰ τῆς Μαρίας Ἰβανόβνας κόρης Μιρονόφ! . Καὶ ὄχι μόνον δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ σοὶ δώσω τὴν εὐχὴν μου ἢ τὴν συναινέσιν μου, ἀλλ' ἀκόμη ἔχω σκοπὸν νὰ ἔλθω ἔως αὐτοῦ καὶ νὰ σὲ τιμωρήσω ὅπως σοῦ πρέπει διὰ τὴν ἀνόητον διαγωγὴν σου, ἢ ὁποία εἶναι διαγωγὴ μικροῦ παιδίου μὲ ὄλον τὸν βαθμὸν ἀξιωματικῶ ὅπου ἔχεις, διότι ἀπεδείχθης ἀνάξιος νὰ φέρῃς τὸ ξίφος, τὸ ὅποσον σοῦ ἐνεπιστεύθησαν διὰ νὰ φρουρῆς τὴν πατρίδα καὶ ὄχι διὰ νὰ μονομαχῆς μὲ ἄλλους τρελοὺς ὁμοίους σου. Θὰ γράψω ἀμέσως πρὸς τὸν Ἀνδρέην Κάρλοβιτς, ἵνα τὸν παρακαλέσω νὰ σὲ μεταθέσῃ ἀπὸ τὸ φρούριον Βελογόρσκ εἰς κανὲν ἄλλο μᾶλλον εὐάερον μέρος διὰ νὰ σοῦ περάσῃ ἢ τρέλλα. Μαθούσα ἡ μήτηρ σου τὴν μονομαχίαν σου καὶ τὸν τραυματισμὸν σου ἔπεσεν ἀσθενῆς ἀπὸ τὴν λύπην της καὶ ἀκόμη εὐρίσκεται εἰς τὸ κρεβάτι. Τί θὰ γείνη ; Παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ σὲ διορθώσῃ ἂν καὶ δὲν τολμῶ νὰ ἐλπίζω εἰς τὸ ἔλεος αὐτοῦ. »

» ὁ πατὴρ σου Α. Γ. »

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς ἐκείνης διήγει-

1. Περιφρονητικὸς τρόπος ἐκφράσεως τοῦ πατρωνυμικοῦ ὀνόματος.

ρεν ἐν ἐμοὶ διάφορα συναισθήματα. Αἱ σκληραὶ φράσεις, ὧν ὁ πατήρ μου ἀφειδῆ ἐποίησατο χρῆσιν, βθέως μὲ ἐπικράναν ἢ περιφρόνησις ἢ ἐδείκνυε πρὸς τὴν Μαρίαν Ἰβανόβναν μοὶ ἐφαίνετο καὶ ἀδικος καὶ ἀπρεπῆς ἐν ταῦτά. Τέλος μὲ ἐτρόμαζεν ἡ ἰδέα ὅτι θὰ σταλῶ μακρὰν τοῦ φρουρίου. Ἰδίως δὲ ἐθλιβόμην διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς μητρός μου. Σφοδρὰν ἠσθανόμην ἀγανάκτησιν καὶ κατὰ τοῦ Σαβέλιτις, μὴ ἀμφιβάλλον ὅτι αὐτὸς ἐγνώρισε τὴν μονομαχίαν εἰς τοὺς γονεῖς μου. Ἄφ' οὗ ἐπὶ τινα ὥραν διεσταύρωσα βηματίζων κατὰ μῆκος καὶ πλάτος ἐν τῷ στενῷ δωματίῳ μου, ἔστην ἀποτόμως πρὸ αὐτοῦ καὶ τῷ εἶπον μὲ θυμὸν· «Φαίνεται πῶς δὲν σὲ ἤρεσκε ὅτι ἕνεκά σου ἐπληγώθην καὶ σχεδὸν ἐφθασα εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου, θέλεις ἀκόμη νὰ φονεύσης καὶ τὴν μητέρα μου!» Ὁ Σαβέλιτις ἔστη ἀκίνητος, ὡς νὰ τὸν ἐπληξε κερκυνός. «Εὐσπλαγχνίσου με, αὐθέντα, ἀνέκραξε σχεδὸν ὀλολύζων, τί καταδέχεσαι νὰ μοῦ εἶπες; ἐγὼ εἶμαι ἡ αἰτία ποῦ ἐπληγώθης; Ἄλλ' ὁ Θεὸς εἰξεύρει ποῦ ἔτρεχα νὰ βάλω τὸ στήθος μου ἔμπροσθέν σου διὰ νὰ μὲ κτυπήσῃ ἐμὲ τὸ ξίφος τοῦ Ἀλέξεϊ Ἰβανιτις. Ἄλλὰ τὰ κατηραμένα γηρατεῖα μὲ ἐμπόδισαν. Τί ἔκαμα λοιπὸν τῆς μητέρας σας;

— Τί ἔκαμες; ἀπεκρίθην. Ποῖος σὲ ἔβαλε νὰ γράψῃς καταμήνυσιν ἐναντίον μου; Μήπως σὲ ἔβαλαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου διὰ νὰ μὲ κατασκοπεύης;

— Ἐγὼ νὰ γράψω καταμήνυσιν; ἀπεκρίθη ἔνδακρος ὁ Κύριε, βασιλεῦ τῶν οὐρανῶν! Νά, καταδέξου νὰ διαβάσῃς τί μοῦ γράφει ὁ αὐθέντης καὶ θὰ ἰδῆς ἂν σὲ κατεμήνυσαν». Ταῦτα χρόνως ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου τοῦ ἐπιστολῆν, ἣν μοὶ παρουσίασε, καὶ ἀνέγνω τὰ ἐπόμενα·

«Ἐντροπή σου, παληόσκυλο, ποῦ δὲν μοῦ ἔγραψες τίποτε περὶ τοῦ υἱοῦ μου Πιότρ Ἀνδρέιτις, ἐναντίον τῶν αὐστηρῶν διαταγῶν μου, καὶ ὅπου κατήντησε νὰ μανθάνω ἀπὸ ξένους τὰς τρέλλας του. Οὕτω λοιπὸν ἐτελεεῖς τὸ καθήκον σου καὶ τὴν θέλησιν τῶν κυριῶν σου; Θὰ σὲ στείλω νὰ φυλάττης χοίρους, παληόσκυλε, διότι μοῦ ἔκρυψες τὴν ἀλήθειαν καὶ διότι παραβλέπεις καὶ ἀφίνεις τὸ παιδάριον ἐλεύθερον νὰ κάμῃ ὅ τι θέλει. Ὅταν λάβῃς τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν σὲ διατάσσω νὰ μὲ πληροφορήσῃς ἀμέσως περὶ τῆς καταστάσεως τῆς υγείας του, ἢ ὅποια καθὼς μανθάνω ἐκαλλιτέρευσε καὶ νὰ μοῦ ὁρίσῃς ἀκριβῶς τὸ μέρος ὅπου ἐκτυπήθη καὶ ἂν ἐθεραπεύθη ἐντελῶς».

Προφανῶς ὁ Σαβέλιτις οὐδὲν ἔπαισε καὶ ἐγὼ τὸν προσέβαλα διὰ τῶν ὑπονοιῶν καὶ τῶν μαμφῶν, τὰς ὁποίας τοῦ ἔκαμα. Τὸν ἐζήτησα συγγνώμην, ἀλλ' ὁ γέρον ἦτο ἀπαρηγόρητος. «Νά, ποῦ κατήντησα, ἔλεγε, αὐτὴ εἶνε ἡ χά-

ρις ὅπου ἀξιώθηκα ν' ἀπολάσω ἀπὸ τοὺς αὐθέντας μου διὰ τὰς μακρὰς μου ὑπηρεσίας! εἶμαι παληόσκυλο, εἶμαι χοιροβοσκός, καὶ ἐπὶ τὰς ἀπὸ αὐτὰ εἶμαι καὶ ἡ αἰτία τῆς πληγῆς σου! Ὅχι, πατέρω μου Πιότρ Ἀνδρέιτις δὲν εἶμαι ἐγὼ ἡ αἰτία, πταίει ἐκεῖνος ὁ καταραμένος μουσιέ, αὐτὸς σὲ ἔμαθε νάναδεύης αὐτὰ τὰ σουβλιὰ καὶ νὰ κτυπᾷς τὸ πόδι σὺν νὰ μποροῦσε κάνεις μὲ τὰ σουβλιὰ καὶ τὰ κτυπήματα τῶν ποδῶν νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ ἑνα κακὸν ἄνθρωπον! Ἦτον βλέπεις, χρεῖα νὰ ἐξοδευθῶν τόσα χρήματα διὰ νὰ πληρῶνεται αὐτὸς ὁ μουσιέ!»

Ἄλλὰ τίς ἔλαβε τὸν κόπον νὰ καταγγείλῃ τὴν διαγωγὴν μου εἰς τὸν πατέρα μου; ὁ στρατηγός; δὲν ἐφαίνετο ὅτι ἐσκοτιζέτο πολὺ περὶ ἐμοῦ, καὶ ἔπειτα ὁ Ἰβάν Κούσιμιτις δὲν ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ τῷ ἀναφέρῃ τὴν μονομαχίαν μου· δὲν εἰξευρον τί νὰ ὑποθέσω. Πολλὰς ὑποφίας μοὶ ἐνέπνεεν ὁ Σβαμπρίνης, διότι μόνος αὐτὸς θὰ ὠφελεῖτο ἐκ τῆς τοιαύτης καταγγελίας ἧς ἕνεκα ἦτο δυνατὸν νάπομακρυνθῶ τοῦ φρουρίου καὶ νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τῆς οἰκογενείας τοῦ φρουράρχου. Ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγω καὶ νὰ διηγηθῶ ὅλα εἰς τὴν Μαρίαν Ἰβανόβναν. Ἦλθε δ' αὕτη εἰς προὔπαντησίν μου εἰς τὰ πρόθυρα τῆς οἰκίας.

«Τίς σὰς συνέβη; μοὶ εἶπε· πόσον ὠχρὸς εἶσθε!

— Τετέλεσται» τῇ ἀπεκρίθην ἐγχειρίσας αὐτῇ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατρός μου.

Ἦλθε καὶ αὐτῆς ἡ σειρά νὰ ὠχριάσῃ. Ἄναγνοῦσα μοὶ ἀπέδωκε τὴν ἐπιστολὴν καὶ μοὶ εἶπε μὲ τρέμουσαν φωνὴν «Δὲν ἦτο τῆς τύχης μου· οἱ γονεῖς σου δὲν μὲ θέλουσιν εἰς τὴν οἰκογένειάν των· γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς εἰξεύρει καλλίτερα τί πρέπει εἰς τὸν καθένα· δὲν εἶναι νὰ γείνη ἀλλέως... Πιότρ Ἀνδρέιτις, ἔστε εὐτυχεῖς σεῖς τοῦλάχιστον.

— Αὐτὸ δὲν θὰ γίνῃ, ἀνέκραξα, ἀρπάσας τὴν χεῖρά της. Μὲ ἀγαπᾷς, εἶμαι ἔτοιμος εἰς ὅλα. Ὑπάγωμεν νὰ προσπέσωμεν εἰς τοὺς πόδας τῶν γονέων σου· εἶναι ἀπλοῖκοι ἄνθρωποι, δὲν εἶναι οὔτε υπερήφανοι, οὔτε σκληροί· θὰ μᾶς δώσωσιν αὐτοὶ τὴν εὐχὴν των καὶ θὰ νυμφευθῶμεν· καὶ ἔπειτα μὲ τὸν καιρὸν εἶμαι βέβαιος πῶς θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ μαζάξωμεν τὸν πατέρα μου. Ἡ μήτηρ μου θὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ θὰ τὸν πείσῃ νὰ μὲ συγχωρήσῃ.

— Ὅχι, Πιότρ Ἀνδρέιτις, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, δὲν θὰ σὲ ὑπανδρευθῶ χωρὶς τὴν εὐχὴν τῶν γονέων σου. Ἄν δὲν ἔχῃς τὴν εὐχὴν των, δὲν θὰ προκόψῃς. Ἄς ὑποταχθῶμεν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἄν εὖρης ἄλλην νύμφην, ἂν τὴν ἀγαπήσῃς, ὁ Θεὸς ἄς εἶναι μαζὺ σου! Πιότρ Ἀνδρέιτις, ἐγὼ θὰ προσεύχωμαι καὶ ὑπὲρ τῶν δύο σας».

Τὴν ἐπῆρεν εἰς τὸ τέλος τὸ παράπονον καὶ ἔφυγεν. Εἶχον σκοπὸν νὰ τὴν ἀκολουθήσω εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἀλλ' ἔβλεπον ὅτι δὲν ἤμην εἰς κατάστασιν νὰ συγκρατήσω ἑμαυτὸν καὶ ἐπανήλθον εἰς τὴν οἰκίαν μου. Ἐκαθήμεν βεβουθισμένος εἰς στυγνὴν μελαγχολίαν, ὅτε ὁ Σαβέλιτις ἔλθων αἴφνης μὲ ἀπέσπασε τῶν συλλογισμῶν μου. «Νά, αὐθέντα, εἶπε, παρουσιάσας μοι χάρτην κατάγραφον, τήραξε ἂν εἶμαι κατὰ σκοπὸς τοῦ αὐθέντου μου καὶ ἂν θέλω νὰ βάλω σκάνδαλα ἀναμέσον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ παιδιοῦ του». Ἐλαβον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τὸν χάρτην, ὅστις περιεῖχε τὴν ἀπάντησιν τοῦ Σαβέλιτις εἰς τὴν ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει. Εἶχε δὲ αὐτολεξεῖ ὡς ἀκολούθως:

«Αὐθέντα Ἀνδρέα Πέτροβιτς, γαληνότατε πατέρα μου, ἔλαβα τὴν γαληνοτάτην ἐπιστολὴν σας εἰς τὴν ὁποίαν καταδέχεσθαι νὰ παραπονήσαι ἐναντίον μου, τοῦ δούλου σας, καὶ νὰ μὲ ὀνειδίξης, διότι δὲν ἐκτελῶ τὰς διαταγὰς τῶν αὐθεντῶν μου. Καὶ ἐγὼ ὁ ὁποῖος δὲν εἶμαι παληόσκυλο ἀλλὰ πιστὸς σας δούλος, ὑπακούω εἰς τὰς διαταγὰς τῶν αὐθεντῶν μου, καὶ πάντοτε σὰς ὑπηρετήσα μὲ ζῆλον ἕως ὅτου ἄσπρισαν αἱ τρίχες μου. Δὲν σὰς ἔγραψα τίποτε διὰ τὴν πληγὴν τοῦ Πιότρ Ἀνδρέιτς, γιατί δὲν ἤθελα νὰ σας τρομάξω χωρὶς λόγον· καὶ ἰδοὺ ποῦ μανθάνομεν πῶς ἡ κυρά μας, ἡ μητέρα μας, ἡ Ἀβδοτία Βασιλιέβνα ἀσθένησε ἀπὸ τὸν φόβον της· καὶ θὰ ὑπάγω νὰ προσευχηθῶ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑγίειαν της. Καὶ ὁ Πιότρ Ἀνδρέιτς εἶναι κτυπημένος εἰς τὸ στῆθος, κάτω ἀπὸ τὸν δεξιὸν ὤμον, ἀναμέσα εἰς τὰ πλευρὰ καὶ ἡ πληγὴ εἶναι βαθεῖα ὡς ἓνα βερσάκ καὶ μισό¹· καὶ τὸν ἐφέραμε ἀπὸ τὸ ποτάμι καὶ τὸν ἐβάλαμε εἰς τὸ σπῆτι τοῦ φρουράρχου· καὶ ὁ κούρσος ὅπου εἶναι ἐδῶ ὁ Στέπαν Περσάμνωφ τὸν κυττάζει· καὶ τώρα ὁ Πιότρ Ἀνδρέιτς χωρὶς τῆ Θεῶ εἶναι καλὰ καὶ ὄλο καλὰ ἔχει νὰ λέγη κανεὶς δι' αὐτόν· οἱ ἀρχηγοὶ του, καθὼς λέγουν, εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ αὐτόν καὶ ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα τὸν ἔχει ὡσὰν παιδί της, καὶ ἂν τοῦ συνέβῃ ἓνα τοιοῦτον περιστατικὸν δὲν πρέπει νὰ τὸν μαλλώνης· καὶ τὸ ἄλογο ποῦ ἔχει τέσσερα πόδια καὶ αὐτὸ σκοντάφτει. Καὶ καταδέχεσθε νὰ μοῦ γράφετε πῶς θὰ μὲ στέλλετε νὰ φυλάττω χοίρους· ὅτι εἶναι τὸ θέλημα τοῦ αὐθέντου ἄς γείνη. Καὶ τώρα σὰς προσκυνῶ ταπεινῶς.

» Ὁ πιστὸς σας δούλος
» ΑΡΧΙΠ ΣΑΒΕΛΙΕΦ».

Ἀναγινώσκων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσω πολὺ λάκις. Ἡσθάνομην ὅτι δὲν ἤμην εἰς κατάστασιν νὰ γράψω πρὸς τὸν πατέρα μου, πρὸς κα-

θησύχασιν δὲ τῆς μητρὸς μου μοὶ ἐφαίνετο ἐπαρκῆς ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Σαβέλιτις.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ θέσις μου μετεβλήθη· ἡ Μαρία Ἰβανόβνα σχεδὸν δὲν μοὶ ὠμίλει πλέον καὶ προσεπάθει μάλιστα νὰ μὲ ἀποφεύγῃ. Ὁ οἶκος τοῦ φρουράρχου μοὶ κατέστη ἀνυπόφορος, βαθμηδὸν δὲ συνειθίζον νὰ μένω μόνος ἐν τῷ οἰκήματί μου. Κατ' ἀρχὰς ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα εἶχε παράπονα, ἀλλὰ βλέπουσα τὴν ἐπιμονὴν μου, μὲ ἀφῆκεν ἡσυχον. Τὸν δὲ Ἰβάν Κούσμιτς ἔβλεπον μόνον ὅτε ἡ ὑπηρεσία τὸ ἀπῆτει. Σπανιώτατα δὲ συνητώμην μετὰ τοῦ Σβαμπρίνη πρὸς ὃν ἠσθάνομην ὅσημέραι μείζονα ἀντιπάθειαν, διότι μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἔτρεφε κρύφιον μῖσος κατ' ἐμοῦ, ὅπερ ἐνίσχυε τὰς ὑπονοίας μου. Ἡ ζωὴ μοὶ ἐγένετο ἐπαχθῆς. Κατελήφθη ὑπὸ στυγνῆς μελαγχολίας, ἣν ἔτι μάλλον ἐπηύξανεν ἡ ἀπομόνωσις καὶ ἡ ἀπραξία.

Ὁ ἔρωσ μου ὅμως ἀνεζωπυρεῖτο ἐν τῇ σιγῇ καὶ μὲ ἐβασάνιζε δεινότερον. Δὲν ἠσθάνομην πλέον διαθέσιν πρὸς ἀνάγνωσιν, οὔτε μὲ ἔθελγον τὰ γράμματα· εἶχον δὲ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀπογνώσεως περιστῆ, ὥστε ἐφοδύμην μὴ παραφρονήσω ἢ μὴ τραπῶ εἰς ἀκόλαστον βίον, ὅτε ἐπῆλθον συμβεβηκότα ἀπρόοπτα, τὰ ὁποῖα ἔσχον μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ βίου μου, καὶ συνετάραξαν σφοδρῶς καὶ σωτηριῶς τὴν ψυχὴν μου.

5'.

Ποιγιάσεφ

Προτοῦ νὰ φηγηθῶ τὰ παράδοξα συμβεβηκότα ὃν ὑπῆρξα μάρτυς, ἀνάγκη νὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς καταστάσεως ἐν ἣ εὐρίσκετο τὸ κυβερνεῖον Ὁρσμβούργου περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1773. Ἡ ὀλβία αὕτη καὶ μεγάλη ἐπαρχία κατωκεῖτο ὑπὸ πληθῆος φυλῶν ἡμιγαγρίων, αἵτινες πρὸ βραχέως χρόνου εἶχον ἀναγνωρίσει τὴν κυριαρχίαν τῶν ῥώσων τσάρων. Αἱ συνεχεῖς αὐτῶν ἀνταρσῖαι, τὸ ἀνυπότακτον αὐτῶν εἰς τοὺς νόμους, ἡ ἀποστροφή πρὸς τοὺς θεσμοὺς τῶν πεπολιτισμένων κοινωτιῶν, ἡ ἀστάθεια καὶ ἡ ὀμότης αὐτῶν ἀπῆλθον διαρκῆ καὶ ἀγρυπνον ἐπίβλεψιν τῆς κυβερνήσεως ὅπως συγκρατῶνται ἐν ὑποταγῇ. Καὶ εἶχε μὲν ἡ κυβέρνησις κτίσῃ φρουρία ἐν ἐπικαίροις θέσεσι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶχεν ἐγκαταστήσῃ ἐν αὐτοῖς διαρκῆ φρουρὰν ἐκ Κοζάκων, τῶν παλαιῶν κατόχων τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἰαίξ. Ἄλλ' αὐτοὶ οὗτοι οἱ Κοζάκοι εἰς οὓς ἦτο ἐμπειπιστευμένη ἡ διατήρησις τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀσφαλείας ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις, εἶχον καταστῆ ἀπὸ τινος χρόνου ὑπήκοοι ἐπιφόβοι καὶ ἐπικίνδυνοι τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει. Τῷ 1772, μίᾳ τῶν πρωτίστων κομπούλεων αὐτῶν ἐστασίασε. Ἀφορμὴν δ' εἶχεν ἡ στάσις αὐ-

1. Τρεῖς δακτύλους περίπου.

τη τὴν αὐστηρότητα μὲ τὴν ὁποίαν ἐνήργησεν ὁ στρατηγὸς Τράουβεμπεργ, ὅπως ἀνορθώσῃ τὴν χαλαρωθεῖσαν πειθαρχίαν ἐν τῷ στρατῷ. Ἄλλ' ἢ τοιαύτη αὐστηρότης ἀντὶ νὰ ὠφελήσῃ ἐγένετο τοῦναντίον παραίτιος τοῦ βαρβάρου θανάτου τοῦ Τράουβεμπεργ, καὶ τῆς ἀνακηρύξεως νέου ἀρχηγοῦ καὶ τέλους τῆς καταστολῆς τῆς στάσεως διὰ μυδροβόλων καὶ διὰ σκληρῶν ποινῶν.

Ταῦτα συνέβησαν μικρὸν τι πρὸ τῆς μεταβάσεώς μου εἰς τὸ φρούριον Βελογόρσκ. Κατὰ τὸν χρόνον ὅμως τῆς διαμονῆς μου ἐν τῷ φρουρίῳ τὰ πάντα ἦσαν ἢ ἐφαίνοντο ἡσυχά. Ἄλλ' ἢ ἐξουσία μεθ' ὑπερβολικῆς εὐκολίας παρέσχε πίστιν εἰς τὴν προσπεποιημένην μετάνοιαν τῶν στασιαστῶν, οἵτινες ὑπέκρυπτον τὸ μῖσος αὐτῶν καὶ ἀνέμενον κατάλληλον εὐκαιρίαν ἵνα ἀρχίσωσιν ἐκ νέου τὸν ἀγῶνα.

Ἐπανερχομαι εἰς τὸ θέμα τῆς διηγῆσώς μου· ἐσπέραν τινὰ (περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1773) ἐκαθήμην μόνος ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, ἀκούων τὸν συριγμὸν τοῦ φθινοπωρινοῦ ἀνέμου καὶ θεώμενος τὰ γοργῶς πρὸ τῆς σελήνης διολισθαίνοντα νέφη. Προσελθὼν δέ τις μ' ἐκάλεσεν ἐκ μέρους τοῦ φρουράρχου εἰς οὐ τὴν οἰκίαν μετέβην παραχρῆμα, εὗρον δ' ἐκεῖ τὸν Σβαμπρίνη, τὸν Ἰβάν' Ἰγνάτιτς καὶ τὸν οὐριαδνικ τῶν Κοζάκων. Οὐτε ἡ σύζυγος, οὐτε ἡ θυγάτηρ τοῦ φρουράρχου ἦσαν ἐν τῷ δωματίῳ. Ὁ φρούραρχος μὲ ἀντεχειρέτισεν ἐν ἀλλοφροσύνῃ. Ἐκλίσειε τὴν θύραν, εἶπεν εἰς ὅλους νὰ καθήσωσιν ἐκτὸς τοῦ οὐριαδνικ, ὅστις ἴστατο ὄρθιος καὶ ἐξαγαγὼν τοῦ θυλακίου του ἐν ἔγγραφον εἶπεν :

«Κύριοι ἀξιωματικοί, σοβαρὰ εἶδησις ! ἀκούσατε τί μοι γράφει ὁ στρατηγός».

Ἔβαλε τὰ ὀμματοῦλά μου καὶ ἀνέγνωσε τὰ ἀκόλουθα :

«Πρὸς τὸν κύριον φρούραρχον τοῦ φρουρίου Βελογόρσκ, λοχαγὸν Μιρονῶφ (ἐμπιστευτικόν).

» Διὰ τῆς παρούσης μου σῆς ἀναγγέλλω, ὅτι ὁ σχισματικὸς Κοζάκος τοῦ Δὸν Ἰεμελιανός Πουγάτσεφ, ἀφ' οὗ κατέστη ἔνοχος ἀσυγγνώστου ὑβρεως, σφετερισθεὶς τὸ ὄνομα τοῦ αὐοιδίμου αὐτοκράτορος Πέτρου τοῦ Γ', ἐστρατολόγησε συρφετὸν ληστῶν, ἐνέβαλεν εἰς παραχρῆμα τὰ χωρία τοῦ Ἰαϊκ, κατέλαβε δὲ καὶ κατηδάφισε μάλιστα πλεῖστα φρούρια, διαπράττων πανταχοῦ ληστείας καὶ φόνους. Ἐπομένως ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς παρούσης δέον νὰ προνοήσητε, κύριε λοχαγέ, περὶ τῶν καταλλήλων μέτρων πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ εἰρημένου κακούργου καὶ σφετεριστοῦ, καὶ εἰ δυνατόν πρὸς παντελεῖ ἔξόντωσιν αὐτοῦ, ἐν ἣ περιπτώσει ἤθελε στρέψει τὰ ὅπλα του κατὰ τοῦ φρουρίου, τοῦ ὁποίου ἡ φύλαξις εἶναι ἀνατεθειμένη ὑμῖν».

«Νὰ προνοήσωμεν περὶ τῶν καταλλήλων μέτρων εἶπεν ὁ φρούραρχος, ἐκβαλὼν τὰ ὀμμα-

τοῦάκια καὶ διπλώσας τὸ ἔγγραφον. Ἀκοῦς ἐκεῖ! ἓνας λόγος εἶνε. Αὐτὸς ὁ ἀλιτήριος φαίνεται δυνατὸς καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν περισσοτέρους ἀπὸ ἑκατὸν τριάκοντα ἄνδρας, ἂν λογαριάσωμεν καὶ τοὺς Κοζάκους, εἰς τοὺς ὁποίους δὲ πολλὴν ἐμπιστοσύνην δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν, καὶ ἄς μὴ σοῦ κακοφανῇ, Μάξιμιτς». Ὁ οὐριαδνικ ἐμειδίασεν· «ὅμως ἄς κάμωμεν τὸ χρέος μας, κύριοι ἀξιωματικοί. Νὰ ἐκτελεῖτε μὲ ἀκριβείαν καὶ τάξιν τὴν ὑπηρεσίαν· νὰ τάξητε φρουράς, νὰ διοργανώσητε νυκτερινὰς περιπολίας· ἐν περιπτώσει προσβολῆς νὰ κλείσητε τὰς πύλας καὶ νὰ κάμετε ἔξοδον τῶν στρατιωτῶν. Σὺ, Μάξιμιτς, πρόσχε τὸς Κοζάκους. Πρέπει νὰ ἐπιθεωρήσωμεν τὰ κανόνια, νὰ τὰ καθαρίσωμεν καλὰ καὶ ἰδίως πρέπει νὰ φυλάζωμεν μυστικότητα. Κάνεις μέσα εἰς τὸ φρούριον νὰ μὴ μάθῃ τίποτε πρὶν τῆς καταλλήλου ὥρας».

Ἄφ' οὗ ἔδωκε τὰς διαταγὰς ταύτας ὁ Ἰβάν Κούσμιτς μᾶς ἀπέλυσεν· ἐξήλθομεν μετὰ τοῦ Σβαμπρίνη καὶ συνεζητοῦμεν καθ' ὁδὸν περὶ τῶν γενομένων. «Τί φρονεῖς ; πῶς θὰ τελειώσουν ὅλα αὐτὰ ; τὸν ἠρώτησα.

— Κύριος οἶδε, ἀπεκρίθη, θὰ ἴδωμεν· πρὸς τὸ παρὸν δὲν μοῦ φαίνονται σπουδαῖα τὰ πράγματα. Ἄν ὅμως. . .»

Διέκοψε τότε τὸν λόγον καὶ ἐβυθίσθη εἰς συλλογισμούς, ἐν ἀλλοφροσύνῃ δ' ἐσύριζε τὸν σκοπὸν γαλλικοῦ τινος ἄσματος.

Μεθ' ὅλας τὰς προφυλάξεις μας, ἡ ἀγγελία περὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Πουγάτσεφ διεδόθη ἐν τῷ φρουρίῳ. Καίπερ πολὺν τρέφων σεβασμὸν πρὸς τὴν σύζυγόν του, ὁ Ἰβάν Κούσμιτς δὲν ἦτο δυνατόν δι' ὅλον τὸν κόσμον νὰ ποκαλύψῃ εἰς αὐτὴν μυστικὸν ἐμπειπιστευμένον αὐτῷ, ὡς μυστικὸν τῆς ὑπηρεσίας. Ἄμα λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ στρατηγοῦ κατάρθρωσεν ἐπιδειξίως νὰ ξεφορτωθῇ τὴν Βασίλισσαν Ἰεγορόβνα, εἰπὼν αὐτῇ ὅτι ὁ πάτερ Γαρασίμ ἔλαβεν ἐξ Ὀρεμβούργου σπουδαιοτάτας εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἐτήρει πολὺ μυστικὰς. Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα κατελήφθη παραχρῆμα ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν παπαδιὰν καὶ κατὰ συμβουλήν τοῦ Ἰβάν Κούσμιτς, παρέλαβε μαζί της τὴν Μάσσαν διὰ νὰ μὴ μείνῃ κατάμονος εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ στενοχωρηθῇ τὸ παιδί. Μείνας κύριος τοῦ πεδίου ὁ Ἰβάν Κούσμιτς ἔστειλεν ἀμέσως καὶ μᾶς προσεκάλεσεν, ἐφρόντισε δὲ νὰ κλείσῃ τὴν Παλάσκαν ἐν τῷ μαγειρείῳ διὰ νὰ μὴ ἠμπορέσῃ νὰκούσῃ κρυφᾶ τί θὰ ἐλέγετο.

Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα ἐπανήλθεν οἰκαδε, μὴ δυναθεῖσα νὰ μάθῃ τίποτε ἀπὸ τὴν σύζυγον τοῦ παπᾶ, ἐπανελθοῦσα δ' ἔμαθεν, ὅτι κατὰ τὴν ἀπουσίαν της συνεκροτήθη στρατιωτικὸν συμβούλιον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἰβάν Κούσμιτς καὶ ὅτι τὴν Παλάσκαν τὴν εἶχον κλείσῃ ἐντὸς τοῦ μαγειρείου. Ἐννοήσασα ὅτι ὁ σύζυ-

γός της τὴν ἐξηπάτησε τῷ ἀπηύθυνε παντοίας ἐρωτήσεις. Ἄλλ' ὁ Ἰβάν Κούσμιτς ἦν προητοιμασμένος εἰς τὴν τοιαύτην ἐπίθεσιν. "Ὄθεν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἐθουрубήθη, ἀλλ' ἀπεκρίθη θαρραλέως εἰς τὴν φιλοπερίεργον γυναϊκά του·

«Εἰξεύρεις, μητερίτσα μου, πῶς αἱ γυναϊκες ἐδῶ ἤθραν νανάπτουν τὴν φωτιά με ἄχυρα καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ αὐτὸ ἤμπορεῖ νὰ συμβῆ κανὲν δυστύχημα προσεκάλεσα τοὺς ἀξιωματικούς μου καὶ τοὺς ἔδωσα διαταγὴν νὰ προσέχωσι καὶ νὰ μὴ ἀφίνωσι τὰς γυναϊκας νανάπτουν τὴν φωτιά με ἄχυρα, ἀλλὰ με φρύγανα καὶ χαμόκλαδα.

— Καὶ τί χρεῖα εἶχες νὰ κλειδώσης τὴν Παλάσκα; τὸν ἠρώτησεν ἡ σύζυγός του· γιατί τὸ καυμένο τὸ κορίτσι νὰ μὲν κλεισμένο εἰς τὸ μαγειρείο, ὡς ποῦ νὰ γυρίσουμε;»

Ὁ Ἰβάν Κούσμιτς δὲν ὑπέθετε ὅτι θὰ τῷ ἐγένετο τοιαύτη ἐρώτησις, ἀμυχανῶν δὲ ἐψέλλισεν ἀσυναρτήτους τινας λέξεις. Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα κατενόησεν ἀμέσως τὸν δόλον τοῦ συζύγου της· ἀλλὰ γινώσκουσα καλῶς ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μάθῃ τίποτε ἀπὸ αὐτὸν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἔπαυσε τὰς ἐρωτήσεις καὶ ὁμίλησε περὶ ἀγγουρίων τσουραὶ τὰ ὅποια ἡ Ἀκουλίνα Παμφιλόβνα εἴξευρε πολὺ ὄραϊα νὰ κατασκευάζῃ. Ὀλην τὴν νύκτα ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα δὲν ἠδυνήθη νὰ κλείσῃ τὰ ὄμματα, μὴ οὔσα ἱκανὴ νὰ μαντεύσῃ τί ἐβουσοῦμαι ὁ σύζυγός της. Τῇ ἐπαύριον ἐπιστρέφουσα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν εἶδε τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς ἀσχολούμενον νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ κανονίου τὰ βράκη, τοὺς χάλικας, τὰ ξυλάρια, τοὺς ἀστραγάλους καὶ τὰς παντοσιδεῖς ἀκαθαρσίας δι' ὧν τὰ παιδάρια εἶχον παραγεμίσει αὐτό. «Τί νὰ σημαίνουν αὐτὰ αἱ πολεμικαὶ προετοιμασῆσαι; διενεώθη ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου. Μήπως φοβούνται καμμίαν ἐπίθεσιν τῶν Κιργησιῶν; Ἄλλ' ἦτο ποτὲ δυνατόν ὁ Ἰβάν Κούσμιτς νὰ μού κρύψῃ ἕνα τέτοιο τιποτένιο πράγμα;» Ἐκάλεσε δὲ τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς ἔχουσα σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μάθῃ παρ' αὐτοῦ τὸ μυστήριον, ὅπερ κατεβασάνιζε τὴν γυναικεῖαν περιεργίαν της.

Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα ἐν ἀρχῇ τῆς ὁμιλίας ἔκαμε λόγον περὶ τῶν οικιακῶν ἀντικειμένων, ὡς δικαστῆς ἀρχίζων τὴν ἀνάκρισιν δι' ἐρωτήσεων ἀλλοτριῶν τῆς ὑποθέσεως, πρὸς ἐνθάρρυσιν τοῦ κατηγορουμένου καὶ χαλάρωσιν τῆς προσοχῆς αὐτοῦ· εἶτα μετὰ βραχυτάτην σιγὴν ἀνεστῆναξεν ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ εἶπε σεῖουσα τὴν κεφαλὴν:

«ὦ! Θεέ μου καὶ Κύριε! τί τρομερὰ νέα! Τί θὰ γίνωμεν;

— Αἱ! μητερίτσα μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, ὁ Κύριος εἶναι πολυέλαιος, ἔχομεν ἀρετοὺς στρατιώτας καὶ ἀφθονον πυρίτιδα· ἐκα-

θάρισα καὶ τὸ κανόνιον. Πιθανὸν νὰ ποκορούσωμεν αὐτὸν τὸν Πουγάτσεφ. Ἄν ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἐγκαταλίπη, ὁ λύκος δὲν θὰ φάγῃ κανένα ἐδῶ.

— Καὶ τί ἄνθρωπος εἶναι αὐτός ὁ Πουγάτσεφ;» ἠρώτησεν ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου.

Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς κατενόησεν ὅτι ὁμίλησεν ὑπὲρ τὸ δέον καὶ ἐδήξε τὴν γλωσσάν του. Ἄλλ' ἦτο πολὺ ἀργὰ πλέον. Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα τὸν ἐβίασε νὰ τῇ διηγήθῃ τὰ πάντα, ἀφ' οὗ τῷ ἔδωκε τὸν λόγον της ὅτι δὲν θὰ εἶπῃ εἰς κανένα τίποτε ἐξ ὧσιν ἠθέλει ἀκούσει. Καὶ ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσιν της, καὶ ὄντως δὲν εἶπε τίποτε εἰς κανένα, ἐξαιρουμένης μόνον τῆς παπαδιᾶς καὶ τοῦτο διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον, ὅτι ἡ ἀγγελὰς τῆς καλῆς ἐκείνης γυναικὸς εὐρίσκετο ἀκόμη ἐν τῇ στέππῃ καὶ ἦτο κίνδυνος νὰ τὴν ἀρπάσουν οἱ λησταί.

Μετ' οὐ πολὺ πάντες ὁμίλουν περὶ τοῦ Πουγάτσεφ. Αἱ διαδοθεῖσαι περὶ αὐτοῦ φῆμαι ἦσαν ποικίλαι· ὁ φρουράρχος ἀπέστειλε τὸν οὐριαδνικ νὰ πληροφορηθῇ περὶ πάντων ἐν τοῖς χωρίοις καὶ τοῖς μικροῖς φρουρίοις τῶν πέριξ. Μετὰ διήμερον δ' ἀπουσίαν ἐπανῆλθεν ὁ οὐριαδνικ καὶ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι εἶδεν ἐν τῇ στέππῃ εἰς ἀπόστασιν ἐξήκοντα βερστίων ἀπὸ τοῦ φρουρίου πολλὰ πυρὰ καὶ ὅτι ἤκουσε νὰ λέγωσιν οἱ Βασκιοὶ ὅτι μεγίστη δύναμις στρατοῦ ἐχώρει πρὸς τὰ πρόσω. Δὲν ἐδυνήθη δὲ νὰ λάβῃ ἀκριβεστέρας πληροφορίας, διότι ἐφοβήθη νὰ προχωρήσῃ περισσότερο, ἵνα μὴ ἐμπέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἀνταρτῶν. Μετ' οὐ πολὺ παρατηρήθη ὅτι οἱ Κοζάκοι τῆς φρουρᾶς εὐρίσκοντο εἰς διηνεκὴ κίνησιν· ἐν ἀπάσαις ταῖς ὁδοῖς συνήρχοντο κατὰ μικροὺς ὁμίλους συνομιλοῦντες πρὸς ἀλλήλους ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ διαλυόμενοι ἀμα ἔβλεπον κανένα δραγόνον ἢ ἄλλον τινὰ Ῥῶσπον στρατιῆτην. Κατεσκόπευσαν τὰ κινήματα των· ὁ Ἰουλὰϊ, βαπτισμένος καλμοῦκος, ἐποιήσατο τῷ φρουράρχῳ σπουδαιοτάτην ἀποκάλυψιν. Κατ' αὐτὸν αἱ ἀνακοινώσεις τοῦ οὐριαδνικ ἦσαν ψευδεῖς· ἀμα ἐπανελθὼν ὁ ἀπιστος Κοζάκος εἶπε τοῖς συντρόφοις αὐτοῦ ὅτι προὔχωρησε μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν ἀνταρτῶν, ὅτι ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ ἀρχηγῶ των, καὶ ὅτι ὁ ἀρχηγὸς ἐκεῖνος τῷ προέτεινε πρὸς ἀσπασμὸν τὴν χεῖρα καὶ συνδιελέχθη ἐπὶ μακρὰν μετ' αὐτοῦ. Ὁ φρουράρχος διέταξε παραχορῆμα τὴν φυλάκισιν τοῦ οὐριαδνικ καὶ διώρισεν εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ τὸν Ἰουλὰϊ.

Μαθόντες τοῦτο οἱ Κοζάκοι δὲν ἀπέκρυψαν τὴν ἀγανάκτησιν των, ἀλλ' ἐγόγγυζον ἀπροκαλύπτως· καὶ ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, ὁ ἐκτελέσας τὴν διαταγὴν τοῦ φρουράρχου, τοὺς ἤκουσεν ἰδίως ὡσί, λέγοντας ἀκούοντως εὐκρινῶς:

«Καρτέρει καὶ θὰ ἰδῆς, γέρο τυφλοπόντικα!» Ὁ φρουράρχος ἐσκόπεε νὰ νακρίνῃ τὸν συλληφθέντα αὐθημερόν, ἀλλ' ὁ οὐριαδνικ κατῶρθωσε

νά δραπετεύση τῇ συνδρομῇ ἀναμφιβόλως τῶν συνενόχων αὐτοῦ.

Δεύτερον δὲ συμβεβηκὸς ἐπηύξησε τὴν ἀνησυχίαν τοῦ λοχαγοῦ. Συνελήφθη εἰς Βασκίρ, κομίζων στασιαστικὰς ἐπιστολάς. Ἐνεκα τούτου, ὁ φρουράρχος ἀπεφάσισε νὰ συγκαλέσῃ καὶ αὐθις τοὺς ἀξιωματικούς καὶ πρὸς τούτο ἐπειράθη νὰπομακρύνῃ καὶ πάλιν τὴν σύζυγον αὐτοῦ ὑπὸ ἄλλο πρόσχημα. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἰβάν Κούσιμιτς ἦτο εὐθύτατος καὶ εἰλικρινέστατος ἀνὴρ μόνον κατάλληλον μέσον εὑρεν ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου εἶχε κάμει χρῆσιν καὶ ἄλλοτε.

«Τὰ ἔμαθες, Βασίλισσα Ἰεγορόβνα, τῇ εἶπε ξηροβήχων, ὁ πάτερ Γεράσιμος ἔλαβε καθὼς λέγουν ἀπὸ τὴν πόλιν. . .

— Σιώπα, σιώπα, εἶπε διακοψάσα αὐτὸν ἡ σύζυγός του, θέλεις πάλιν νὰ συγκαλέσης πολεμικὸν συμβούλιον καὶ νὰ ὀμιλήσητε ἐν ἀπουσίᾳ μου διὰ τὸν Ἰεμιλιανὸν Πουγάτσεφ; ἀλλὰ δὲν θὰ μὲ γελάσης αὐτὴν τὴν φορὰν».

Ὁ Ἰβάν Κούσιμιτς τὴν ἠτένισεν ἐκθαμβος.

«Αἰ λοιπόν! μητερίτσα μου, εἶπε, ἀφ' οὗ τὰ εἰξεύρεις ὅλα, μεῖνε· τί νὰ κάμωμεν; θὰ ὀμιλήσωμεν ἐνώπιόν σου.

— Καλά, καλά, πατεράκη μου, ἀπεκρίθη, ἐμένα δὲν ἠμπορεῖς νὰ μὲ πουλήσης. Στείλε καὶ φώναξε τοὺς ἀξιωματικούς».

Συνήλθομεν λοιπὸν πάλιν, ὁ δὲ Ἰβάν Κούσιμιτς ἀνέγνωσεν ἡμῖν, ἐνώπιον τῆς συζύγου αὐτοῦ, τὴν προκήρυξιν τοῦ Πουγάτσεφ, συνταγματικὴν ἴσως ὑπὸ τινος ἡμιμαθοῦς Κοζάκου. Ὁ ἀλιτήριος ἀνήγγελλεν ἡμῖν, ὅτι προετίθετο νὰ ἐκστρατεύσῃ ἀμέσως κατὰ τοῦ ἡμετέρου φρουρίου, προσεκάλει δὲ τοὺς Κοζάκους καὶ τοὺς στρατιώτας νὰ συνταχθῶσιν αὐτῷ καὶ προέτρεπε τοὺς ἀρχηγούς νὰ μὴ ἐναντιωθῶσιν αὐτῷ, τοὺς ἠπειλεῖ δ' ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει διὰ σκληροτάτων βασάνων. Ἡ προκήρυξις ἦν γεγραμμένη εἰς ὕφος χυδαιότατον μὲν, ἀλλὰ σθεναρόν, καὶ θὰ παρήγαγε πιθανῶς πολλὴν αἰσθησιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἀπλοϊκῶν ἀνθρώπων. «Ὡ, τὸν ἄθλιον! ἀνέκραξεν ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου, εἶδες ἐκεῖ τί τολμᾷ νὰ μᾶς προτείνῃ! νὰ ἐβγῶμεν εἰς προὔπαντησίν του νὰ καταθέσωμεν εἰς τοὺς πόδας του τὰς σημαίας μας! Ἄ, τοῦ σκύλου ὁ γυῖός! δὲν εἰξεύρει πῶς ἔχουμε σαράντα χρόνων ὑπηρεσίαν καὶ πῶς δόξα τῷ Θεῷ εἶδαν πολλὰ τέτοια τὰ μάτια μας! Εἶναι δυνατὸν νὰ εὐρέθησαν φρουράρχοι τῶσόν ἀνδρῶν ὥστε νὰ ὑπακούωσιν εἰς αὐτὸν τὸν ἀχρεῖον!

— Βέβαια, εἶναι ἀπίθανον ὅτι εὐρέθησαν τοιοῦτοι, ἀπεκρίθη ὁ φρουράρχος, ὅμως λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς ὁ κακοῦργος ἐκυρίευσεν πολλὰ φρούρια.

— Φαίνεται, ὅτι πράγματι εἶναι ἰσχυρός, παρετήρησεν ὁ Σβαμπρίνης.

— Θὰ μάθωμεν τώρα ἀμέσως τὰς πραγματικὰς δυνάμεις του, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ φρουράρχος. Βασίλισσα Ἰεγορόβνα δὸς μοι τὸ κλειδί τοῦ κελλαρίου! Ἰβάν Ἰγνάτιτς, φέρε ἐδῶ τὸν Βασκίρ καὶ εἰπέ εἰς τὸν Ἰουλάι νὰ φέρῃ βέργας.

— Περιμένε λίγα, Ἰβάν Κούσιμιτς, εἶπεν ἡ φρουραρχίνα, ἐγερθεῖσα τοῦ καθίσματος, ἄφισε πρῶτα νὰ βγάλω τὴν Μάσσα ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι, διότι ἀλλέως θάκούσῃ τὰς φωνὰς καὶ θὰ φοβηθῇ. Καὶ ἐγὼ νὰ σὰς εἰπῶ τὴν μαῦρη ἀλήθειαν, δὲν εἶμαι τόσῳ περίεργη νὰ βλέπω τέτοιαις ἀνακρίσεις. Χαίρετε! . . .»

Ἡ βάσανος ἦτο τοσοῦτον ἐρριζωμένη εἰς τὰ δικαστικὰ ἤθη τῆς τότε ἐποχῆς, ὥστε τὸ καταργῆσαν αὐτὴν οὐκ ἴσχυον Αἰκατερίνης τῆς Β' ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀνεφάρμοστον. Ἐπεκράτει τότε ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου ἦτο ἀπαραίτητος πρὸς καταδίκαζιν, ἰδέα οὐ μόνον παράλογος, ἀλλὰ καὶ πολλὴν τὴν ἀνακολουθίαν ἐμφαίνουσα, διότι ἀφοῦ ἡ ἀρνήσις τοῦ κατηγορουμένου δὲν χρησιμεύει πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ, ἥμιστά ἔπρεπε νὰ χρησιμεύῃ εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἐνοχῆς καὶ ἡ ὁμολογία, ἣν ἐξαναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν βασάνων ἔκαμει. Ὅμως καὶ σήμερον ἀκόμη συνέθη ἀκούσως πολλοὺς γέροντας δικαστὰς λυποῦμενος διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ βασθάρου ἐκείνου ἔθους. Ἄλλ' ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν οὐδεὶς ὑπῆρχεν ὁ ἀμφιβάλλον περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς βασάνου, οὔτε οἱ δικασταί, οὔτε αὐτοὶ οἱ κατηγορούμενοι. Τούτου ἕνεκα ἡ διαταγὴ τοῦ φρουράρχου οὐδένα ἡμῶν ἐξέπληξεν ἢ συνετάρραξεν. Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς ὑπῆγε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Βασκίρ, κρατουμένου ἐν τῷ κελλαρίῳ τοῦ φρουράρχου, καὶ μετὰ μικρὸν ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸν ἀντιθάλαμον, ὁ δὲ φρουράρχος διέταξε νὰ προσαγάγῃσιν αὐτὸν παραχρῆμα ἐνώπιόν του.

Ὁ Βασκίρ ὑπερέβη μετὰ κόπου τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, διότι οἱ πόδες του ἦσαν διὰ ξυλίνων πεδῶν συνεσφιγμένοι. Ἀπεκαλύφθη ἐκβαλὼν τὸν ὑψηλὸν αὐτοῦ σκουφον καὶ ἔστη παρὰ τὴν θύραν. Τὸν παρετήρησα καὶ ἐφρικίασα ἀκουσίως· οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὸν ἀνθρωπὸν ἐκεῖνον· ἐφαίνετο τοῦλάχιστον ἐβδόμη-κοντούτης καὶ οὔτε ῥίνα εἶχεν οὔτε ὦτα. Ἡ κεφαλὴ του ἦτο ἐν χρῶ κεκαρμένη, ἀντὶ γενειάδας εἶχεν ἀραιὰς τινὰς τρίχας. Ἦτο δὲ κοντός, ἰσχνὸς καὶ κωφός· ἀλλ' οἱ ταταρικοὶ ὀφθαλμοὶ του διετήρουν ἀκόμη τὴν λάμψιν των.

«Αἰ, αἰ! εἶπεν ὁ φρουράρχος, ἀναγνωρίσας ἐκ τῶν φοβερῶν ἀκρωτηριασμῶν, ὅτι ὁ ἀνθρωπὸς ἐκεῖνος ἦτο ἐκ τῶν ἐνταρτῶν τῶν τιμωρηθέντων τῷ 1741, εἶσαι γερολύκος, καθὼς βλέπω, ἔχεις πιασθῇ καὶ ἄλλοτε εἰς τὰς παγίδας μας. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἡ πρώτη φορὰ ποῦ ἐπαναστατεῖς, ἀφ' οὗ τὸ κεφάλι σου εἶναι ἔτσι

καλά συγυρισμένο. Πλησίασε και εἶπέ μας ποῖος σὲ ἔστειλεν ;»

Ὁ γέρον Βασκίρ εἰσώπησεν καὶ ἐκύτταζεν ἠλιθίως τὸν φρουράρχον.

«Αἱ! διατί σιωπᾶς ; ἐξηκολούθησεν ὁ Ἰβάν Κούσμιτς, μήπως δὲν καταλαμβάνεις ῥωσικά ; Ἰουλαί, ἐρώτησέ τον εἰς τὴν γλώσσάν σας, ποῖος τὸν ἔστειλεν εἰς τὸ φρούριόν μας ;»

Ὁ Ἰουλαί ἐπανελάθεν εἰς γλώσσαν ταταρικήν τὴν ἐρώτησιν τοῦ Ἰβάν Κούσμιτς, ἀλλ' ὁ Βασκίρ τὸν ἐκύτταζεν ἐπίσης ἠλιθίως, καὶ οὐδὲ λέξιν ἐξεστόμισε. «Γιασκι ! ἀνέκραξεν ὁ φρουράρχος, θὰ σὲ κάμω ἐγὼ νὰ ὀμιλήσης. Ἐλα, ἐκδύσατέ τον. Ἐμπρὸς Ἰουλαί, συγύρισέ τον καθὼς πρέπει.»

Δύο ἀπόμαχοι ἐξέδουον τὸν Βασκίρ, ζωηρὰ δὲ ἀνησυχία ἀπετυποῦτο ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου. Ἐβριπτεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὰ βλέμματα, ὡς μικρὸν ζῶον ἐμπροσθεν εἰς χεῖρας παιδιῶν. Ἄλλ' ὅτε εἰς ἀπόμαχους ἔλαβε τὰς χεῖράς του, τὰς ἔφερε περὶ τὸν τράχηλόν του καὶ σκύψας ἐσήκωσε τὸν γέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ, καὶ ὅτε ὁ Ἰουλαί ἔλαβε τὰς ῥάβδους, τότε ὁ Βασκίρ ἐξέπεμψε γογγυσμὸν ἀσθενῆ μὲν ἀλλὰ παρατεταμένον, καὶ ὑψώσας τὴν κεφαλὴν ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἀντι γλώσσης, ἐφαίνετο κινουμένη μόνον ἡ ρίζα αὐτῆς.

Πάντες κατελήφθημεν ὑπὸ φρίκης. «Καλὰ εἶπεν ὁ φρουράρχος, καθὼς βλέπω δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ μάθωμεν τίποτε ἀπ' αὐτόν. Ἰουλαί πῆγαινε πάλιν τὸν Βασκίρ εἰς τὸ κελλάρι, ἡμεῖς δὲ, κύριοι, ἔχομεν ἀκόμη νὰ ὀμιλήσωμεν.» Ἐξηκολουθοῦμεν συζητοῦντες περὶ τῆς θέσεως ἡμῶν, ὅτε ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα εἰσώρησεν ἀσθμαίνουσα καὶ ἔντρομος εἰς τὸ δωμάτιον.

«Τί τρέχει ; ἠρώτησεν ὁ φρουράρχος ἐκπληκτος.

— Δυστυχία μας ! δυστυχία μας ! τὸ φρούριον Νιζνεόζερν ἐκυριεύθη σήμερα τὸ πρωί ὅτι ἦλθεν ἀπ' ἐκεῖ ὁ ψυχογιὸς τοῦ παπαῦ Γαρασίμ. εἶδε πῶς τὸ ἐπῆραν. Ἐκρέμασαν τὸν φρουράρχον καὶ ὅλους τοὺς ἀξιωματικούς, καὶ ὅλους τοὺς στρατιώτας τοὺς ἠχμαλώτισαν· οἱ κακοῦργοι θὰ ἔλθουν γρήγορα καὶ ἐδῶ.»

Ἡ ἀπρόοπτος αὕτη εἰδήσις παρήγαγεν ἐν ἐμοὶ βαθεῖαν αἰσθησιν· ὁ φρουράρχος τοῦ φρουρίου Νιζνεόζερν, μειλίχιος καὶ μετριόφρων νέος, μοι ἦτο γνωστός. Πρὸ δύο μηνῶν ἐπέρασε μετὰ τῆς νεκρᾶς συζύγου του ἀπὸ τὸ φρούριόν μας, ἐρχόμενος ἐξ Ὁρεμβούργου καὶ κατέλυσεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἰβάν Κούσμιτς. Ἡ Νιζνεόζερνάγια ἀπέτρεχε τοῦ ἡμετέρου φρουρίου εἰκοσιπέντε βέρστια μόνον. Ὅθεν ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἔπρεπε νὰ ναυμένωμεν τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Πουγάτσεφ. Ἀνελογίσθην τί θάπογείνη ἡ Μαρία Ἰβανόβνα, καὶ

1. Ταταρική βλασφημία.

ἡ σκέψις αὕτη μὲ ἐνέβαλεν εἰς μεγίστην ἀγωνίαν.

«Ἀκούσατε, Ἰβάν Κούσμιτς, εἶπον τῷ φρουράρχῳ, καθήκον ἡμῶν εἶνε νὰ ὑπερασπισθῶμεν τὸ φρούριον μέχρι τελευταίας πνοῆς, αὐτὸ ἐννοεῖται. Ἄλλὰ πρέπει νὰ φροντίσωμεν καὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν γυναικῶν. Στείλατε αὐτὰς εἰς Ὁρεμβούργον, ἂν ἡ ὁδὸς εἶνε ἀκόμη ἐλευθέρη, ἢ ἄλλως εἰς κἀνὲν ἀπώτερον καὶ πλέον ἀσφαλέστερον φρούριον, εἰς τὸ ὅποσον οἱ κακοῦργοι δὲν ἐπρόφθασαν νὰ εἰσχωρήσωσιν ἀκόμη.»

Ὁ Ἰβάν Κούσμιτς ἐστράφη πρὸς τὴν σύζυγόν του.

«Βλέπεις, μητερίτσα μου, εἶπε, πραγματικῶς δὲν πρέπει νὰ σᾶς στείλωμεν εἰς κἀνὲν μακρινότερον μέρος, μέχρις οὐ ὑποτάξωμεν τοὺς ἐπαναστάτας ;

— Τί ἀνοησία ! ἀπεκριθῆ ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου. Καὶ ποῦ εὐρίσκειται φρούριον τὸ ὅποσον δὲν φθάνουν αἱ σφαῖραι ; Καὶ διατί ἡ Βελογορσκάγια δὲν εἶνε ἀσφαλῆς ; Δόξα τῷ Θεῷ, ἐξήσαμεν εἰκοσιένα χρόνια τώρα εἰς αὐτὴν εἶδαμεν καὶ Βασκίρους καὶ Κιργίσιους, ἴσως διώζωμεν καὶ τὸν Πουγάτσεφ.

— Τότε, μητερίτσα μου, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Ἰβάν Κούσμιτς, μῆνε ἂν θέλῃς, ἀφ' οὐ ἔχεις τόσην ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ φρούριόν μας. Ἄλλὰ τί νὰ κάμωμεν τὴν Μάσσαν ; Καλὰ ἂν νικήσωμεν ἢ ἂν μᾶς ἔλθουν ἐπικουραὶ. Ἄν ὅμως οἱ λησται κυριεύσωσι τὸ φρούριον ; . . .

— Αἱ ! τότε . . .»

Ἄλλ' ἐναῦθα ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα δὲν ἠδυνήθη οὐδὲ λέξιν νὰ διαρθρώσῃ καὶ εἰσώπησεν, καταπνιγεῖσα ὑπὸ τῆς συγκινήσεως.

«Ὅχι, Βασίλισσα Ἰεγορόβνα, προσέθηκεν ὁ φρουράρχος, ἰδὼν ὅτι οἱ λόγοι αὐτοῦ παρήγαγον ζωηρὰν αἰσθησιν εἰς τὴν σύζυγόν του, ἴσως πρώτην τότε φορὰν καθ' ὅλον τὸν συζυγικὸν βίον των· δὲν εἶναι πρέπον νὰ μείνῃ ἐδῶ ἡ Μάσσα. Νὰ τὴν στείλωμεν εἰς Ὁρεμβούργον εἰς τὴν νονάν της. Ἐκεῖ ὑπάρχουν πολλοὶ στρατιῶται καὶ κανόνια, καὶ τὰ τεῖχη εἶναι λίθινα. Καὶ σὲ ἀκόμη θὰ συνεβούλευσα, ἂν μὲ ἤκουες, νὰ ὑπάγῃς ἐκεῖ πέραν· διότι ἂν καὶ ἦσαι γραῖα, συλλογίσου τί θὰ γείνης ἂν κυριευθῇ ἐξ ἐφόδου τὸ φρούριον.

— Καλὰ, καλὰ, εἶπεν ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου, θὰ στείλωμεν τὴν Μάσσαν ἀλλὰ μὴ βάλῃς μὲ τὸν νοῦν σου νὰ μοῦ εἰπῇς νὰ φύγῃ καὶ ἐγὼ, διότι αὐτὸ δὲν γίνεται. Δὲν στέκει, τώρα εἰς τὰ γεράματα νὰ χωρισθῶ ἀπὸ σὲ καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ ζητήσῃ μοναχικὸν τάφον εἰς κἀνὲνα ξένον τόπον. Ἐξήσαμε μαζὶ καὶ μαζὶ θάποθάνωμεν.

— Ἐχεις δίκαιον, εἶπεν ὁ φρουράρχος. Ἐμπρὸς τώρα, δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ χάνωμεν. Πῆ-

γαίνει νὰ ἐτοιμάσῃς τὴν Μάσσαν· αὔριον τὰ ἐξημερώματα θὰ τὴν στείλωμεν καὶ θὰ τῆς δώσωμεν μάλιστα καὶ συνοδίαν, ἂν καὶ νὰ λέμε τὴν ἀλήθεια, δὲν ἔχομεν ἐδῶ περιττοὺς ἀνδρας. Ἀλλὰ ποῦ εἶναι ;

— Εἰς τῆς Ἀκουλίνας Παμφιλόνας, ἀπεκρίθη ἡ σύζυγός του. Ἐλιποθύμησεν ἅμα ἔμαθε πῶς ἐκυριεύθη τὸ Νιζνεζόνερ· φοβοῦμαι μὴ μοῦ ἀρρωστήσῃ. Θεέ μου καὶ Κύριε ! Τί ἔχουν νὰ ἰδοῦν τὰ μάτια μας !

Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα ὑπῆγε νὰ προετοιμάσῃ τὰ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Ἡ συζήτησις παρὰ τῷ φρουράρχῳ ἐξηκολούθει ἔτι, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔλαβον πλέον μέρος.

Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἐπανῆλθε κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, ὡρὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα ἐρυθρούς. Ἐδειπνήσαμεν ἐν σιγῇ καὶ ἠγέρθημεν τῆς τραπέζης ταχύτερον τοῦ συνήθους. Ἐκαστὸς ἡμῶν μετέβη εἰς τὸ οἶκημα αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἀπεχαιρέτισεν ὅλην τὴν οἰκογένειαν. Ἐλησμώνησα σκοπίμως τὸ ζίφος μου καὶ ἐπανῆλθον νὰ τὸ λάβω· προησθάνομην ὅτι θὰ εὑρισκον μόνην τὴν Μαρίαν. Πραγματικῶς δὲ μὲ συνήντησε πρὸ τῆς θύρας καὶ μοὶ παρουσιάσε τὸ ζίφος μου.

« Ὑγίαине, Πιότρ Ἀνδρέιτς, μοὶ εἶπεν ὀδυρομένη· μὲ στέλλουν εἰς Ὀρεμβούργον. Ὑγίαίνετε καὶ εὐτυχῆτε. Ἴσως ὁ Θεὸς μᾶς δώσῃ νὰ ἐπανιδωθῶμεν, ἀλλέως . . . »

Τὸν λόγον τῆς διέκοψαν οἱ λυγμοί. Ἐγὼ δὲ θλίψας αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας μου :

« Χαῖρε, ἀγγελέ μου, τῇ εἶπον, χαῖρε, ποθητή μου, χαῖρε ἀγάπη μου· ὅ τι καὶ ἂν μοὶ συμβῆ, ἔσο βεβαία ὅτι ἡ τελευταία μου σκέψις, ἡ τελευταία μου ἡ δέησις θὰ ἦναι ὑπὲρ σοῦ ».

Ἡ Μάσσα ἐξηκολούθει θρηνοῦσα, κεκλιμένην ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους μου. Τὴν ἠσπάσθην παραφόρως καὶ ἐξῆλθον ἐν σπουδῇ.

[Ἐπειτα συνέχεια].

**Π.

ΡΟΥΜΕΛΗ

Συνέχεια· ἴδὲ σελ. 596

Β'

Μεσολόγγιον.

Πρώτη ἐντύπωσις. — Ἡ ὁδὸς τῆς Τουρλίδος. — Θέσις τῆς πόλεως. — Τὸ κλίμα. — Ἡ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς θέα. — Ἡ ἀλιεῖα ἐν Μεσολογγίῳ — Πετάλλοι. — Ἐν τῷ περιπάτῳ. — Ἐσπέρα καὶ νύξ. — Λεϊφανα δόξης. — Ὁ κῆπος τοῦ Ἡρώου.

Τὸ πρῶτον αἰσθημα, ὅπερ αἰσθάνεται ὁ τὸ πρῶτον ἀποβιβαζόμενος ἐν τῇ τελευταίᾳ ἀκρᾷ τῆς Τουρλίδος, εἶνε ἡ ἐκπληξίς. Πᾶν ὅ,τι βλέπει στρέφων κύκλῳ τὸ βλέμμα δὲν το εἶδε βεβαίως ποτὲ ἄλλοτε, οὐδὲ τὸ ἐφραντάσθη· ἡ φύσις ἐμφανίζεται αὐτῷ ὑπὸ νέαν ὄψιν, ὅπως πρῶτότυπον.

ΤΟΜΟΣ—ΙΣΤ'. 1888

Τὸ Μεσολόγγιον κεῖται ἐπὶ γλώσσης γῆς ὀμαλῆς καὶ ἀμμώδους προεχούσης ἐντὸς ἀβαθοῦς λιμνοθαλάσσης· εἶνε δὲ τόσῳ χαμηλὴ ἡ θέσις αὐτοῦ, ὥστε ἀπὸ τινος ἀποστάσεως φαίνεται ὡσεὶ ἐπιπλέον μόλις ἐπὶ τῶν γαλανῶν ὑδάτων.

Ἐπειδὴ τὰ τενάγη, ἅτινα περικυκλοῦσι τὸ Μεσολόγγιον, ἐκτείνονται ἐπὶ πολὺ οὐχὶ βαθύτερα τῶν 4-5 ποδῶν, κατ' ἀνάγκην τὰ πλοῖα σταθμεύουσι πολὺ μακρὰν τῆς ἀκτῆς, καὶ μόνον πλοιάριά τινα ἐστερημένα τρόπιδος διαπλέουσιν ἐλευθέρως τὴν ἀλμυρὰν λίμνην διὰ κοντοῦ ἀπωθούμενα.

Ἄλλοτε τὰ ἀτμόπλοια προσήγγιζον εἰς τὸ νησίδιον τοῦ ἀγίου Σώστου πρὸς παραλαβὴν τῶν ἀναχωρούντων καὶ ἀποβίβασιν τῶν ἀφικνουμένων, ἡ δὲ μετὰξὺ τοῦ ἀγίου Σώστου καὶ τοῦ Μεσολογγίου συγκοινωνία ἐγίνετο διὰ πλατείας τινὸς πάσσαρας ἥτοι μεγάλης ἀβαθοῦς λέμβου. Ἄν τὸ ἀτμόπλοιο καθυστέρει ἕνεκα κακοκαιρίας, ἐπὶ ἡμέρας πολλάκις ἠναγκάζοντο οἱ ταξιδιωτῆς νὰ παραμένωσιν ἐκεῖ μυρίας κακοπαθείας ὑφιστάμενοι ἐν τῇ ἐρημονήσῳ. Ὡστε τὸ μέγχι Μεσολογγίου ταξιδίον ἐλογίζετο ὡς ἐν ἐκ τῶν ἐπιπονητέρων. Εὐτυχῶς πρό τιων ἐτῶν ἡ δυσχέρεια αὕτη ἐξέλιπε διὰ τῆς κατασκευῆς τῆς ὁδοῦ Τουρλίδος, ἐνούσης τὴν ξηρὰν μετὰ νησίδος τινὸς φερωνύμου.

* *

Ἡ Τουρλὶς—ἀγνοῶ ἂν ἔλαβε τὸ ὄνομά της ἀπὸ τουρλίαν τῶν θαλασσινῶν πτηνῶν—εἶνε ὁδὸς θεμελιωθεῖσα ἐντὸς τῶν ὑδάτων. Ἐν ἀρχῇ ἐνέπηξαν πασσαλούς πυκνοὺς εἰς τὸν πυθμένα· εἶτα συνέπλεξαν ἐν αὐτοῖς φρύγανα, ξύλα, λίθους, χῶμα καὶ οὕτως ἐστερεώθη κατὰ μικρὸν τεχνητὸν ἔδαφος προβαῖνον 4 1/2 στάδια ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Κατὰ διαστήματα μόνον ἀφέθησαν πόροι, ἵνα διέρχωνται τὰ πλοιάρια, ἐζεύχθη δ' ὑπὲρ αὐτοὺς ἡ ὁδὸς διὰ ξυλίνων γεφυρῶν.

Ὡστε νῦν, ἡ διὰ θαλάσσης συγκοινωνία τελεῖται μέσῳ τῆς τεχνητῆς ταύτης ὁδοῦ, δι' ἀμαξῶν, μέγχι τοῦ τέρατος αὐτῆς, ἐκεῖθεν δὲ διὰ λέμβου μέγχι τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ ἤδη σταθμεύει οὐχὶ μακρὰν, καθ' ὅσον ἐπιτρέπει τῶν ὑδάτων ἡ βαθύτης.

Ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Τουρλίδος ἀμαξοδρομία εἶνε τι ἐκτακτον καὶ θαυμάσιον· ἔνθεν καὶ ἔνθεν βλέπει τις ἐκφεύγοντα τὰ μικρὰ τῆς λίμνης κύματα, τὰ χεῖλη τῆς στενῆς ὁδοῦ ἀποσβέννυνται σχεδὸν ἐν τῇ γοργότητι τοῦ δρόμου, νομίζει δὲ τις πρὸς στιγμὴν ὅτι ὡς ἄλλος ἐνάλιος θεὸς πετᾷ μετὰ τῶν ἄρματός του ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑδάτων.

Πᾶσα πόλις ἔχει τὴν ἰδίαν αὐτῆς φυσιογνωμίαν, τὴν ἰδίαν ὄψιν, ἐξ ἧς ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ ὀδοιπόρου—τὸ Μεσολόγγιον ἔχει τι πρόσ-